

Vårt datum

2021-11-03

Vår Referens

TV 2021/1267

Per Everhill

per.everhill@tekniskaverken.se

013-20 83 08

Ert datum/Your date

Miljödepartementet

103 33 Stockholm

m.remissvar@regeringskansliet.sechristina.leideman@regeringskansliet.se

Er referens/Your reference

M2021/01277

Remissyttrande avseende *SOU 2021:53 En rättssäker vindkraftsprövning*

Tekniska verken i Linköping AB (Tekniska verken) tackar för inbjudan att lämna synpunkter på betänkandet En rättssäker vindkraftsprövning (SOU 2021:53).

Tekniska verken är ett regionalt kommunägt energiföretag med omkring 230 000 privat- och företagskunder. Tekniska verken bedriver verksamhet inom bland annat kraftvärme, vattenkraft, vindkraft, biogas, avfallsinsamling, avfallsbehandling, vatten & avlopp, eldistribution och bredband. Under 2020 gav vår verksamhet upphov till en klimatnytta på 696 600 ton CO₂.

Tekniska verken är idag hel-, eller delägare till ett 50-tal vindkraftverk i åtta olika kommuner. Vår totala elproduktion från vindkraft uppgår på årsbasis till omkring 220 GWh. Tekniska verkens vindkraftsaffär är under tillväxt med flera pågående projekt runt om i landet. Målet är att 2023 så ska vår elproduktion bestå av en tredjedel från vindkraft, en tredjedel av vattenkraft och en tredjedel från kraftvärme.

Tekniska verken tillstyrker i huvudsak förslagen i utredningen och vill framföra följande synpunkter:

Sammanfattning

- Tekniska verken är positiva till ett bibehållet kommunalt planmonopol i kombination med det föreslagna införandet av motiverade lokaliseringsbesked som kan överklagas av berörd vindkraftsprojektör.
- Tekniska verken tillstyrker förslaget om att ett system för ekonomisk ersättning till kommuner bör utarbetas för att kompensera dem vars omgivning påverkas av vindkraftsutbyggnad. Detta borde göras med utgångspunkt från berörda anläggningars fastighetsskatt. Ersättningssystemet måste vara teknikneutralt och inkludera alla former av energiproduktion som påverkar lokalsamhället.
- Tekniska verken tillstyrker utredningens förslag om att regelverket för högintensiv hinderbelysning bör anpassas till internationella riktlinjer.

- Tekniska verken är positiva till införandet av ett planeringsstöd för kommunernas planering av vindkraft.
- Tekniska verken anser att ersättning av gamla vindkraftverk med nya (Repowering) bör undantas från lokaliseringsbesked. Detta då området redan är ianspråktaget för vindkraft, exempelvis genom etablerad infrastruktur såsom vägar.

Dagens kommunala vindkraftsveto

Tekniska verken anser att det kommunala vindkraftsvetet i grunden är en nödvändig del av det kommunala planmonopolet. En vindkraftsetablering innebär ett ingripande i närmiljön för boende i kommunen som medborgarna genom sina folkvalda representanter måste kunna påverka. Det kommunala planmonopolet, det vill säga kommunens rätt att bestämma hur mark ska användas och bebyggas inom kommunen är en grundläggande del i den svenska modellen för samhällsplanering. Ett avskaffat veto riskerar att urholka dessa principer, till exempel genom att öppna upp för andra undantag.

Det innebär emellertid inte att det kommunala vetot fungerar bra idag i sin nuvarande form. Bland annat kan kommunerna neka vindkraftsetableringar utan någon som helst formell motivering. Beslutet kan också komma när som helst under etableringsprocessen. Det skapar en osäkerhet för såväl vindkraftaktörerna som de lokala markägarna som berörs. Tekniska verken anser därför att det kommunala vetot bör reformeras för att säkerställa följande:

- En tydlig och rättssäker tillståndprocess som inte lämnar utrymme för godtyckliga och impulsiva beslut.
- Transparenta bedömningsgrunder med tydliga kriterier så att kommunernas beslut tydligt motiveras för inblandade aktörer.
- Tidiga besked från kommunerna. När kommunerna idag använder sitt veto sent i etableringsprocessen leder det till stora kostnader för vindkraftsföretagen.

Tekniska verken anser att förslagen i utredningen uppfyller dessa krav.

Exemplet Skansen

Tekniska verkens numera pausade vindkraftsprojekt Skansen i Avesta kan fungera som ett exempel på hur det nuvarande kommunala vindkraftsvetet kan påverka ett vindkraftsprojekt när det utnyttjas sent i etableringsprocessen.

- Projektet startades redan sommaren 2016 då det första mötet med en markägare inom projektområdet genomfördes. Sedan följde utredningar inför en vindkraftsetablering i form av vindmätningar och fotomontage. Efter att passerat dessa utredningar tecknades arrendeavtal med lokala markägare under sommaren 2018.
- I december samma år hölls samråd med kommun och länsstyrelse, och senare under våren och sommaren 2019 skedde samråd med föreningar och andra

berörda. Flertalet inventeringar utfördes för markbundna naturvärden, fåglar, fladdermöss och arkeologi.

- En formell ansökan skickades in i oktober 2020 till Länsstyrelsen i Dalarna som skickade den vidare till Avesta kommun för tillstyrkan. Området var sedan tidigare utpekad som lämpligt för vindbruk i den kommunala översiktsplanen vilket var en viktig orsak till vår tilltro till projektet.
- Den 18 januari 2021 informerades Tekniska verken genom en artikel i Avesta tidning om att lokala beslutat att använda sitt kommunala veto mot projektet.

När beslutet om det kommunala vetot kommunicerades hade projektet pågått i mer än 4 år till en kostnad på omkring 2,6 miljoner kronor. Beslutet kom som en total överraskning för såväl Tekniska verken som de tjänstemän på kommunen och länsstyrelsen som vi haft dialog med sedan projektstart.

Om lokaliseringsbesked

Tekniska verken är positiva till förslaget om att kommunerna ska ta ställning till varje etablering av tillståndspliktig vindkraft genom ett lokaliseringsbesked. Genom ett tidigt lokaliseringsbesked får vindkraftsprojektören direkt en avdömning avseende projektets framtid. Vidare bidrar systemet till att minska kostnader och administration för fortsatt tillståndsansökan med risk för avslag. Tekniska verken anser att sex månader är ett rimligt tidskrav för ett lokaliseringsbeslut från att vindkraftsprojektören begärt det.

Förslaget innebär att de kommunala översiktsplanernas betydelse för vindkraftsetablering ökar. Det ger kommunerna fortsatt goda möjligheter att påverka etableringen av vindkraft som inte är förenliga med inriktningen för kommunens användning av mark-och vatten. Det är också viktigt att ett lokaliseringsbesked är motiverat. Det möjliggör anpassningar samtidigt som det skapar ett lärande och praxis för såväl vindkraftsbranschen som kommunerna själva avseende motiv för etablering respektive avslag för sådan.

Tekniska verken tillstyrker det föreslagna regelverket för överklagande. Det är rimligt att ett positivt lokaliseringsbesked upphör att gälla efter fem år om inte ansökan lämnats in innan dess enligt förslaget i utredningen.

Tekniska verken anser att ersättning av gamla vindkraftverk med nya (Repowering) bör undantas från lokaliseringsbesked. Detta då området redan är ianspråktaget för vindkraft, exempelvis genom etablerad infrastruktur såsom vägar. I övrigt bör tillståndprocessen göras på samma sätt som vid nyetablering av vindkraft.

Ekonomisk ersättning till kommuner

Tekniska verken tillstyrker förslaget om att ett system för ekonomisk ersättning till kommuner bör utarbetas för att kompensera dem vars omgivning påverkas av vindkraftsutbyggnad. Även vid ett införande av förslaget system med lokaliseringsbesked finns stora möjligheter för kommunerna att undvika vindkraftsetableringar genom att helt enkelt exkludera sådana i sina översiktsplaner. Idag saknas i princip ekonomiska incitament

för kommunerna att främja etablering av vindkraft. Däremot är incitamenten för att inte etablera vindkraft tydliga, exempelvis undviks konflikter med lokala intressen. En ekonomisk ersättning till berörda kommuner skulle bidra till att öka intresset för vindkraftsetableringar.

En sådan ersättning utgår lämpligen från fastighetsskatten där hela eller del av denna tillfaller kommunen. En gemensam ersättningsnivå i hela landet skapar en säkerhet för såväl vindkraftsprojektörerna som berörda kommuner. För att inte skapa konkurrensfördelar för vindkraften i förhållande till andra kraftslag bör ersättningen var teknikneutral och inkludera alla former av energiproduktion som påverkar lokalsamhället.

Om högintensiv hinderbelysning

Tekniska verken tillstyrker förslaget om att det svenska regelverket för hinderbelysning av vindkraftverk bör anpassas till internationella riktlinjer så det blir tillräckligt med medelintensivt rött ljus upp till 315 meters höjd. Teknikutvecklingen på vindkraftsområdet medger idag allt högre verk varvid det nuvarande svenska regelverket för hinderbelysning för luftfart innebär en begränsning. Vindkraftverk med högintensivt vitt blinkande ljus ger en större störning för de närboende och vissa kommuner accepterar inte vindkraftverk med sådana hinderljus. Det är rimligt att samma regler gäller i Sverige som i övriga Europa. Dagens vindkraftsmarknad är till stor del internationell varvid detta är en aspekt som gör det svårare att etablera vindkraft i Sverige i jämförelse med många andra länder

Om planeringsstöd

Utredningens förslag innebär att de kommunala översiktsplanerna blir av stor vikt för framtida vindkraftsetableringar. Det är av stor vikt att dessa är aktuella och uppdaterade i linje med kommunens intentioner om ortens utveckling. Detta kommer också innebära ökade krav på kommunerna. Med anledning av detta tillstyrker Tekniska verken förslaget om ett återinförande av ett planeringsstöd. Detta kommer i sig att bidra till att vindkraftsfrågan lyfts i kommunerna som en naturlig del i planarbetet. Det är viktigt att ett planeringsstöd är enkelt att söka och inte kräver omfattande administration för kommunerna.

Fortsatt kontakt

Tekniska verken hoppas att Miljödepartementet kommer att beakta dessa synpunkter. Vi välkomnar frågor på detta remissyttrande.

Med vänlig hälsning

Klas Gustafsson

Vice vd, Tekniska verken i Linköping AB (Publ)